

Hämeenlinnan . . .
Eläinsuojelusseura
1905—1910 . . .

KERTOMUS

35-VUOSIKOKOUSTA VARTEN
28 PÄIVÄ HUHTIKUUTA 1910

LAATINUT

A. TH. BÖÖK
SEURAN PUHEENJOHTAJA

HÄMEENLINNA,
SUOMALAINEN KIRJAPAINO OSAKEYHTIÖ, 1910.

Hämeenlinnan Eläinsuojelusseura
v. 1905—1910.

Kertomus

35-vuosikokousta varten 28 p. huhtik. 1910.

Laatinut

A. Th. Bööck.

Seuran puheenjohtaja.

Hämeenlinna,
Suomalainen Kirjapaino Osakeyhtiö, 1910.

*Hämeenlinnan Eläinsuojelusseuran
johtokunta*

vuonna 1910.

Maisteri ALBERT THEODOR BÖÖK

Puheenjohtaja.

Kamreeri August Johan Moberg

v. Puheenjohtaja.

Kauppias Carl Lindevall

Rahastonhoitaja.

Varatuomari Leonhard Idestam.

Eläinlääkäri Adolf Teodor Colerus.

Tehtailija Adolf Kiuttu.

Varajäseniä.

Kauppias K. F. Björkbom.

Tilanomistaja Otto Lönnholtz.

Kauppias F. J. Fredriksson.

Seuran sihteeri: *Kauppias K. F. Björkman.*

Seuran poliisi: *Terveysten kaitsija A. Kuokkanen.*

Johtokunnan nykyisistä jäsenistä on kauppias C. Lindevall kauimman ajan ollut vakinaisena jäsenenä johtokunnassa, nimittäin vuodesta 1895. Hänen jälkeensä ovat vanhimmat: puheenjohtaja v:lta 1896, Kamreeri J. A. Moberg v:lta 1897 sekä varatuomari L. Idestam v:lta 1899. Seuran puheenjohtajana on vuodesta 1902 alkaen, jolloin seuran vanha, kokenut puheenjohtaja Sotakamreeri C. Alléen muutti Tampereelle, ollut nykyinen puheenjohtaja. Rahaston hoitajan tointa on 15 vuoden kuluessa hoitanut kauppias C. Lindevall. Kaikenlaisissa lainopillisissa kysymyksissä on seuraavasti avustanut johtokunnan jäsen v. t. pormestari L. Idestam. Verraton hyöty on johtokunnalla ollut siitäkin, että siihen vakinaisena jäsenenä on kuulunut eläinlääkäri T. Colerus. Ilman tuollaisen ammattimiehen avustusta olisi johtokunnan toiminta usein kyllä milt'ei mahdotonta, kuten esimerkiksi markkinoilla jolloin suursiivous on toimitettava hevoshuujarien keskuudessa.

Johtokunnasta kun on kysymys, niin on ennen kaikkea muistettava niitä merkkimiehiä jotka ovat menneet manalan majoille. Vuonna 1907 vaipui ikuiseen uneen seuran kunniajäsen ja entinen puheenjohtaja, sotakamreeri Carl Gustaf Alléen. Harvinaista lieenee seurojen histo-

riassa, että sama henkilö, kuten sotakamreeri Alléen, seuran perustamisesta (v. 1875) yhtämittää 27 vuotta on sen puheenjohtajana. Seuran esihistoriaan liittyy siis likeisesti tuon uutteen eläinystävän nimi ja hänen elämäntyönsä seuran hyväksi on aina kiitollisuudella muistettava.

Vaikka seuran toiminta onkin pääasiallisesti kohdistunut Hämeenlinnaan ja sen ympäristöön, on kuitenkin sen päämääränä sen ohessa aina ollut tehdä eläinsuojelusaatetta tunnetuksi niin laajoissa piireissä läänissämme kuin mahdollista. Se on niin menetellyt sitä suuremmalla syyllä, kun sen luja vakaumus on, että eläinsuojelus kuuluu niihin tekijöihin, jotka suuressa määrässä ovat omansa henkisesti kohottamaan kansan siveellistä katsantokantaa. Ja kun nyt sorto- ja suruvuodet uhkaavat maata, on Hämeenlinnan Eläinsuojelusseura onnellinen, jos sekin puolestaan on ollut muassa rakentamassa, joskin pienen siveellisen suojelusmuurin rajuilman myrskyjä vastaan. Tehokkaimmaksi välikeinoksi tuon aatteensa toteuttamiseksi on seura nyt kuluneena viisivuotisena ajanjaksona, kuten ennenkin, katsonut eläinsuojelusta käsittävän **kirjallisuuden levittämisen** vaikutuspiirinsä alueella.

Pienien varainsa mukaan on kirjallisuutta — etupäässä aikakauskirjoja — vuosittain lähetetty sellaisiin paikkoihin ja laitoksiin, joissa niistä on toivottu olevan suurinta hyötyä. Sellaisina on etupäässä pidetty läänin lukutuvat, kansankirjastot ja oppilaitokset. Seuraavat paikkakunnat ovat siten vuosittain tulleet osallisiksi seuran kirjallisuuslahjoituksista:

Hämeenlinna: Lukutupa, Lyseon toverikunnan kirjasto, Rautatieasema, Myllymäen lukutupa, Postikonttori,

Työväenyhdistyksen lukusali, Lyseon kirjasto, Suomalaisen yhteiskoulun toverikunnan kirjasto, Ajuriyhdistys.

Kalvoila: Pirttikosken kansankirjasto, Sauvolan kansankirjasto.

Akaa: Kunnan kansankirjasto, Viialan höyrysahan kansankirjasto, Viialan lukutupa ja Toijalan lukutupa.

Loppi: Järventaustan kansankirjasto, Pilpalan kansankirjasto.

Renko: Tuomenojan kansankirjasto ja Muurilan lukutupa.

Janakkala: Napialan kansankirjasto ja Leppäkosken kansankirjasto.

Vanaja: Ruununmyllyn kansankirjasto.

Hausjärvi: Oitin kansankirjasto ja Lavinnankylän lukutupa.

Hauho: Miehoilan kansankirjasto, Alvettulan lukutupa, Hyrvälän lukutupa ja Vitsiälän lukutupa.

Tuulos: Nuorisoseuran kansankirjasto ja Nuorisoseuran lukutupa.

Lammi: Liesonkylän kansankirjasto ja Kataloisten lukutupa.

Koski: Hyrkkölän Putulan kansankirjasto.

Kuhmoinen: Nuorisoyhdistys Valon kansankirjasto.

Jämsä: Jokivarren kansankirjasto.

Hattula: Kosken kansankirjasto.

Padasjoki: Verhon maanviljelyskoulu ja Autoisten kansankirjasto.

Luopioinen: Aitoon lukutupa.

Asikkala: Salonkylän lukutupa.

Kaikkiaan on nyt kuluneena viitenä vuotena edellämainittuihin lukutupiin y. m. laitoksiin lähetetty 100 vuo-

sikertaa „Eläinsuojelusta“ ja 60 vuosik. „Eläinten Ystävää“. Sitäpaitsi on seuralle tilattu 60 vuosik. „Finlands Djurskydd“, 5 vuosik. „Djurskyddet“ (Tukholma) ja „Djurvännernas Tidning“ (Göteborg). Paitsi edellämainittuja suomalaisia aikakauskirjoja on ostettu ja levitetty suuri joukko pienempiä kirjasia ja lehtiä, kuten 2,100 kpl. „Pientä Eläinystävää“, pari tuhatta „Sylvian Kevät-lehteä“, 100 kpl. Forstenin „Yleisimmät Teurastustavat maassamme“ ja hevosen hoitoa koskevia kirjasia hevosmiehille markkinoilla y. m.

Lahjoituksista, joita seura on saanut vastaanottaa, mainittakoon: C. Ullnerilta joukko vuosikertoja „Eläinsuojelus“-lehteä y. m., V. Lindmanilta 5 kpl. „Djurskyddskalender“ vuosittain, erityisiä kirjasia Ruotsissa ilmestyvän „Djurskyddet“in toimistosta, Josefina Vareniukselta ja Eversti T. Forstenilta y. m. Paitsi näitä ovat seuraavat eläinsuojelusseurat lähettäneet vuosikertomuksensa: Suomen Eläinsuojelusyhdistys, Tampereen Eläinsuojelusseura, Göteborgs Djurskyddsförening, Cölner Tierschutz-Verein (Köln), Svenska Allmänna Djurskyddsföreningen (Tukholma), Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals (Lontoo), Astaschoffskaja eläinsuojelusseura, (Verein zum Schutze der Tiere (Frankfurt am Main) ja Bessarabian Eläinsuojelusseura (Etelä-Venäjä). Kiitollisuudella mainittakoon vielä, että seura vuosittain on maksutta saanut vastaanottaa Saksassa ilmestyvän „Zeitschrift des Verbandes Reinisch-Westfälischer Tierschutz-Vereine“ nimisen aikakauskirjan sekä Professori, tohtori Gustav Krüger'iltä Berlinistä hänen kirjoittamansa „Der Tierschutz und die Jugend“ sekä Erbarmt Euch der Pferde!“, joka

viimeksimainittu tulee ilmestymään suomenkielellä seuran kustannuksella.

Kauan oli johtokunnassa keskusteltu, miten voitaisi näyttää tunnustuksensa sellaisille eläinten hoitajille ja palvelijoille, jotka erityisellä hellyydellä ja huolella ovat hoitaneet kotieläimiä. Tuollainen tunnustus pidettiin hyödyllisenä ei ainoastaan siltä kannalta, että se olisi hyvänä esimerkkinä muille, vaan myöskin siitä syystä, että asianomaiset eläinten omistajat olisivat tilaisuudessa saamaan hoitajiksi taattuja eläinten ystäviä. Ja niin päätettiin toimittaa seuran **kunniakirjat**, jotka kehyksiin suljettuina jaetaan sellaisille eläinten hoitajille, jotka vähintään viisi vuotta peräkkäin samassa paikassa ovat erityisellä hellyydellä tehtäviään suorittaneet. Kauniit diploomit valmistui toiminimi Tilgman Helsingissä.

Tähän saakka ovat seuraavat ajurit ja palvelijat saaneet diploomin: ajurit Heikki Laiho, Elias Konstberg, Kustaa Salmi, Oskari Wallenius, Juho Eerikki Tamminen, Otto Lahtinen, August Sirén, Heikki Wiljanen, Otto Annanen ja Juho Lassila, kaikki Hämeenlinnasta, kuski K. Iltanen, palvellut tilanomistaja O. Lönnholtzilla Katisten kartanossa Vanajassa 10 vuotta, karjakot Matilda And, palvellut tilanomistaja A. K. Ehrnroothilla Gammelgårdin kartanossa Lammilla 6 vuotta ja Edla Vehkonen, palvellut Haralassa Hattulassa 13 vuotta, Aukusti Rantanen, palvellut Vananta'an kartanossa Janakkalassa 5 vuotta, Johan Vilberg, palv. Soinilan kartanossa Tuuloksessa 7 vuotta, tallirengit Juho Sokula, palv. Kauppilan talossa Tuuloksessa 8 vuotta, Arttur Harjula, palv. Verhon maanviljelyskoululla Padasjoella 15 vuotta ja Kustaa Koskinen, palv.

kauppias Söderlundilla Hämeenlinnassa 9 v., karjakko Olga Maria Numminen, palv. Ammeenmäen talossa Urjalassa 7 v., karjakko Amanda Salo, palv. Antulan talossa Hauholla 7 v., tallirenki Kustaa Leino, palv. Kankaisten kartanossa Kalvolassa 25 v., hevostenhoitaja Kalle Toivonen, palv. Hahkialan sukukartanossa Hauholla 15 1/2 vuotta, karjakot Iida Mäntyniemi, palv. Sillanpään torpassa Jänakkalassa 7 v. ja Maria Oksanen, palv. Ali-Anttilan talossa Luopioisissa 7 v., rengit Iisakki Kajander, palv. maanviljelijä Vilho Pitkälällä Hausjärvellä 16 v., Kustaa Mäkinen, palv. Saaren kartanossa Sääksmäellä 29 vuotta, Eemeli Järvinen, palv. maanviljelijä Kyhkysellä Kalvoilassa 5 v., Vihtori Sairio, palv. Haaviston torpassa Vanajassa 10 v. ja Johan Leonard Tuominen, palv. Puotilan tilalla Hattulassa 7 vuotta.

Pitäen silmällä sitä tosiseikkaa, että lasten mielet ovat herkäät kaikellisille sisällisille niin kuin ulkonaisillekin vaikuttimille, on seura koettanut tehokkaasti vaikuttaa juuri heihin. Siten onnistui seuran saada kiertäväksi luennoitsijaksi maisteri Gösta Ingman, joka vuonna 1907 toukuussa — muuttolintujen palaamisaikana — piti Hämeenlinnan maaseurakunnan, Hattulan, Tyrvännön, Sääksmäen, Hauhon ja Tuuloksen pitäjiä kansakouluilla esitelmää **pikkulintujen suojeluksesta**, samalla näyttäen erilaisia pesimispönttöjen malleja sekä antaen ohjeita niiden valmistamisessa ja pystyttämisessä. Akaan Eläinsuojeluseuran pyynnöstä on seuran puheenjohtaja pitänyt esitelmää Toijalan yhteiskoululla ja Sotkian kylässä Akaassa, jota paitsi kauppias K. F. Björkbom piti esitelmän seuran 30:n

vuosikokouksen yhteydessä toimeenpannussa juhlassa. Esitelmiä kuulemassa oli runsaasti nuorisoa ja toivoo seura niistä parhaimpia tuloksia. Samassa tarkoituksessa on syksyin, kaikkiin kaupungin sanomalehtiin pantu vaka-
via kehoituksia vanhemmille, holhoojille ja opettajille, että kieltäisivät nuorisoa käyttämästä noita sangen vaarallisia kummiletkupyssyjä eli stritsoja, joita pojat käyttävät kyyhkysten y. m. lintujen ampumiseen ja jotka usein niitä vaan haavoittavat ja kiduttavat.

Koska on sattunut että moni pikkulintu on saanut surmansa joutumalla rysiin, joita kevätkalastuksen loputtua on pantu rannoille kuivamaan, pantiin siitäkin väärinkäytöksestä sanomalehtiin huomautus asianomaisille.

Pikkulintusuojeluksen suhteen mainittakoon, että seura on mitään voittoa ottamatta myynyt 120 kpl. eläinlääkäri W. Falck'in (Ruotsissa) keinotekoisia **pääskysenpesiä** ja kolmattakymmentä n. k. **lintupöytä**ä sekä vuosittain jakanut koulujen, varsinkin kansakoulujen, päättäjäisissä neljäntuhatta lehtistä.

Pikkulintusuojeluksen yhteydessä mainittakoon seuran kaupungin ruotsinkielisille kouluaisille jakamat 50 kpl. maisteri F. A. Vingborgin (Ruotsissa) kirjoittamaa hauskaa ja opettavaista kirjasta „Ungdomens planteringsbok“, joka vastaanotettiin suurella riemastuksella.

Seuran suosittuja **Sylvia-juhlia** ei ole voitu pitää muuta kuin yksi, koska toukokuut järjestään ovat olleet liian kylmät. Esitelmän juhlassa piti kansakoulun opettaja K. Hämäläinen. Lapsia oli toista tuhatta ja heille tarjottiin virvokkeita sekä jaettiin eläinsuojeluslehtiä.

Eläintenpäivää syksyllä 1909 ei myöskään voitu juhalla viettää, koska kaikki kaupungin juhlasalit olivat vuok-

ratut, mutta sen sijaan ripustettiin useaan julkiseen paikkaan sisälle ja ulos säästölaatikoita, jotka olivat varustetut eläinystävällisellä kehoituskirjoituksella. Niistä kertyneet varat tulee seura käyttämään erityiseen, vast'edes määrättävään tarkoitukseen.

Kuten ennenkin, on puistoihin sijoitettu **pesimis-pönttöjä**, ja niistä ovat seuran ohjeiden mukaan Tuuloksessä valmistetut sängen sirot ja helposti tyhjennettävät **tuohiset pöntöt** pikkulintuja varten herättäneet erityistä huomiota.

Väärinkäytösten estämiseksi kaupungin puistoissa, niinkuin muissakin suhteissa, kuten ikäkulujen hevosten takavarikkoon ottamisessa, ovat **poliisit** auliisti seuraa avustaneet. Kun poliisit eivät ole oikeutetut vastaanottamaan minkäänlaisia palkkioita avustuksestaan, maksaa seura, poliisien omasta esityksestä, 40 markkaa vuosittain heidän eläkekassansa.

Kun vielä huomautetaan, että johtokunnan jäsenet kukin puolestaan ovat iskeneet kiinni, missä vaan pikkulintujen tai muiden eläinten rääkkäystä ovat huomanneet, ja että useilla heistä jo ammattiinsa nähden, eläinlääkärinä tai koulunopettajana, on ollut hyvää tilaisuutta vaikuttaa nuoriin ja vanhoihin, olemme esittäneet mitä seura pikkulintujen suhteen on toimittanut.

Vaikka seuran nyt jo neljättä vuosikymmentä on ollut pakko mieskohtaisesti ja verrattain ankarasti puuttua kaikkeen siihen kurjuuteen, minkä hevosmarkkinoilla saa nähdä ja kuulla — vaikkei ruoskan käyttäminen **hevosmarkkinapaikoilla** enää tule kysymykseenkään — niin ovat

nuo tilaisuudet yhä edelleen olleet eläinystävään ja varsinkin johtokunnan jäsenten vaikeimpia. Yhä edelleen tuodaan niihin — kuitenkin pääasiallisesti kauempaa olevilta seuduilta — huonoja, ikäkuluja hevosia, manataan, rähistään ja kirotaan, kuten ennen. Yksimielisesti tunnustavat toiselta puolen kaikki, ettei paheesta tule loppua, ennenkuin saadaan asia laillista tietä järjestetyksi. Mielihyvällä otettiin näin ollen vastaan tiedonanto, että senaatti oli asettanut erityisen komitean, jonka tuli laatia mietintö **hevos- ja nautakarjakaupan järjestämisestä maassamme** ja että komitean mietintö oli saapunut Maistraatin kautta seuralle lausunnon antamista varten. Järjestyksen ylläpitämiseksi markkinapäivinä on seuralla ollut kuusikin **omaa poliisia**, jota paitsi johtokunnan vakinaiset ja varajäsenet ovat mieskohtaisesti toimineet, jakaen markkinapäivät keskenänsä kaksimiehiisiin vuoroihin.

Kaikkiaan on nyt kuluneiden viiden vuoden aikana otettu talteen ja tapponaamarilla kärsimyksistä pelastettu 192 hevosraukkaa. Näistä hevosista on lunastusmaksuna suoritettu 448 markkaa. Suurin osa talteen otetuista hevosista on kuitenkin, niinkuin ennenkin, maksutta joutunut seuran huostaan sen kautta, että omistajat, sakkoja pelästen, eivät ole ollenkaan uskaltaneet tulla tarkastuksiin. Koko toiminta-aikana on seuran toimesta päästetty „paremmille laitumille“ **889 hevosta**. Kaikki hevoset ovat seuran toimesta ja sen valvonnan alla tapettu paikkakunnalla. Väärinkäytöksiä välttämiseksi ei tuon määräyksen suhteen ole poikkeuksia tehty siinäkään tapauksessa, että yksityiset ovat ostaneet ikäkuluja hevosia kanain tahi koirien ruuaksi tahi makkarain valmistamista varten.

Jos hevosten tarkastuksissa, joissa eläinlääkäri aina

on ollut johtokunnan avustajana, jonkun hevosen on huomattu olevan harvinaisen kurjassa tilassa, on hevosen omistajalle samassa tilaisuudessa annettu, jos hän on ollut läsnä, haaste eläinrääkkäyksestä. Kaikista hevosista ja niiden omistajista pidetään tarkat luettelot erityisissä hevoskirjoissa, ja on seuran harras toivo, että ennemmin tai myöhemmin Hämeen „pikkuhevosmiehet“ tulevat — niinkuin näkyy jo osaksi asian laita olevankin — pitämään häpeäpilkkuna joutua Hämeenlinnan Eläinsuojeluseuran „mustaan kirjaan“.

On selvä, että seuralle, jolla on siksi suurellainen vaikutus Hämeenlinnaan ja sen ympäristöön, vuosittain saapuu joukko ilmiantoja. Yhtä luonnollista on myöskin että ne osaksi tapahtuvat syyttömästi, vihasta tai kostonhalusta. Seuraus ilmiannoista on kuitenkin ollut, silloin kun ne ovat olleet oikeutettuja, osaksi että syytetyt ovat haastetut oikeuteen eläinrääkkäyksestä, osaksi että, jos hevosrääkkäys on ollut kysymyksessä, hevoset ovat lunnastetut tapettavaksi, tahi ovat ne joutuneet eläinlääkärin hoidettaviksi. Oikeutettuja syytöksiä on nyt kysymyksessä olevana toimintakautena ollut kaikkiaan 29. Syytetyt ovat olleet kotosin seuraavilta paikkakunnilta: Hattulasta 7, Vanajasta 5, Hauholta 5, Hämeenlinnan kaupungista 6, Tuuloksesta 2, Lopelta, Urjalasta, Sääksmäeltä ja Rengosta 1 kustakin. Ammatiltaan ovat he olleet: torppareita 11, itsellisiä 5, talollisia ja renkejä 3, kartanonomistajia ja kuorma-ajureita 2, rustitilallisia, nikkareja ja vouteja 1 kutakin. **Korkeimpaan sakkomäärään**, 300 markkaan, tuomittiin muuan kuorma-ajuri. Toisena on rustitilallinen, joka tuomittiin 100 markan sakkoon. Syytetyistä toiset ovat päässeet ankarilla varoituksilla.

Sakkojen yhteydessä mainittakoon, että seuran syyt-
teestä muuan kaupungin makkarantekijä, syntyisin juuta-
lainen, sakotettiin **juutalaisen teurastustavan käyttämi-
sestä** vastoin uuden teurastusasetuksen määräystä.

Tärkeänä merkkitapauksena kaupungin elämässä eläin-
ystävällisessä tarkoituksessa on pidettävä kaupungin uuden
poliisijärjestyksen voimaan astuminen Tammikuun 1 p.
1910. Vaikk'ei seura suoranaisesti ole ottanut osaa sen
laatimiseen, se kun on tullut toimeen kuvernöörin, maist-
raatin ja valtuusmiesten yhteistoiminnan kautta, on seura
kuitenkin välillisesti vaikuttanut sen kokoonpanoon. Siihen
komiteaan, jonka valtuusto asetti laatimaan ehdotusta uu-
deksi poliisijärjestykseksi, kuului nimittäin johtokunnan
monivuotinen jäsen, kaupungin v. t. pormestari L. Idestam.
Hänen ansiokseen on pääasiallisesti luettava, että uuteen
järjestykseen tuli määräys, joka on tietä raivaavaa laatua
ja luultavasti ainoa laatuaan maassamme. Pykälä 32, joka
koskee kaupungissa ajamista, on nimittäin näin kuuluva:
**Ruoskan käyttäminen sekä tarpeeton ohjaksilla nyki-
minen ja varsinkin riuhtominen on kielletty.** Tärkeät
määräykset ovat myöskin §:ssä 19: **Ajaja ei myöskään
saa ajaa huolimattomasti,** sekä 26 §:ssä: **Ajoneuvoille
älköön pantako niin raskasta kuormaa älköönkä sillä
tavoin kuormitettako, että hevonen liiaksi rasittuu.**
**Hevosta, joka sairastaa tarttuvaa tai muuta tautia,
tahi jolla on näkyvä vamma, samaten uuvuksissa ole-
vaa eläintä ei saa käyttää työhön.** §:ssä 30 säädetään:
Ajajalla tulee olla tottumusta ja taitoa tehtävässään, äl-

köönkä hän ajaessaan torkkuko tahi olko juovuksissa; ja tulee hänen muutenkin noudattaa tarpeellista tarkkuutta. Kuusitoista vuotta nuorempaa henkilöä ei saa ilman erityistä poliisiin antamaa lupaa käyttää varsinaisena ajajana. Joka ajoon panee taitamattoman tahi muutoin sopimattoman henkilön, on niinkään edesvastuunalainen.

Myöskin kaupungin ennen pitkää vahvistettavaan uuteen Rakennussääntöön on otettu muutamia eläinystävällisessä suhteessa tärkeitä määräyksiä, kuten esim 111 §, jossa säädetään: **Elukoille aijottu huone on niin laitettava, että ne saavat tarpeellista suojaa ilman vaikutusta vastaan, tarpeeksi valoa ja tarpeellista ilmanvaihtoa.**

Näiden seikkojen yhteydessä mainittakoon, että läänin kuvernööri Eversti I. Gordie on tunnettu eläinystävä, samoin kuin poliisimestari E. Piironen sekä komisariukset E. Ahlgren ja S. Vallenius, kuin myöskin, että kaupungin valtuuston 21:stä jäsenestä 15 on seuran jäseniä ja että johtokunnan jäsenistä 3 vakinaista ja 1 varajäsen ovat valtuusmiehiä. Hyvillä toiveilla voi seura näin ollen jatkaa työtänsä.

Sittenkuin teurastaja O. Virtanen, joka seuran kustannuksella otti osaa teurastuskurssiin Helsingissä, seuran kustannuksella myös oli pitänyt **koeteurastuksia** kaikissa Etelä-Hämeen pitäjissä, olisi seurannut sellaisten pitäminen Pohjois-Hämeessäkin. Siihen nähden, että nuo pitäjät kuitenkin oikeammin kuuluvat Tampereen Eläinsuojeluseuran vaikutus- ja toiminta-alaan, ei seura tahtonut sekaannuksen välttämiseksi niinhin ryhtyä, vaan lähetti edellä-

mainitulle seuralle kirjallisen tiedon tästä päätöksestään ja kehoitti sitä ryhtymään toimeen seuramme aloittaman työn jatkamiseksi yllä mainitussa Hämeen osassa; onko niin tehty, ei ole seuramme tiedossa.

Erityisinä toimenpiteinä kaupunkia varten mainittakoon: että eläinlääkäri nyttemmin kaupungin kustannuksella on läsnä **ajurien tarkastuksessa**; että tie kaupungin soranotto paikalle pidetään kaupungin kustannuksella kunnossa, oltuaan sitä ennen seuran pienillä varoilla ylläpidettävä; että ajureita on kehoitettu varustamaan hevosensa peitteillä kylmän sään sattuessa; että **iso silta hiekoitettiin liukkaan kelin vallitessa**; että uutta siltaa rakennettaessa poliisi sijoitettiin varasillalle eläinrääkkäyksen välttämiseksi; että, kun iso silta kelirikon aikana on ollut paljaana, seuran puolesta on sijoitettu henkilö, joka oudoille on osoittanut tietä jään poikki, sekä että seura yhä edelleen omalla kustannuksellaan **ylläpitää hevosuittolaiturinsa** maksutta käytettäväksi.

Niistä kysymyksistä, jotka ovat seuran johtokunnan käsittelyn alaisia vaan vielä ratkaisematta, mainittakoon m. m.: sopivan ja ajanmukaisen **teurastusvajan hankkiminen** kaupunkiin kaupungin avustuksella, mikä asia on vielä ratkaisematta sopivan paikan puutteessa ja kaivon hankkiminen kaupungin ajureita ja yleisöä varten aseman ja kaupungin välille, sekin ratkaisematta, kunnes kysymyksessä olevan alueen pakkoluovutuksella kaupungin alueeseen liittäminen lopullisesti senaatissa ratkaistaan.

Kaivokysymyksen yhteydessä mainittakoon, että johtokunta kirjallisesti on antanut tunnustuksensa Räikälän majatalon kieverin Janakkalassa omistajalle, joka omalla

kustannuksellaan on teettänyt kaivon maantien viereen yksinomaan matkustajia varten.

Lausunnon antamista varten on johtokunnalla päiväjärjestyksessä **ehdotus säännöiksi eläinten kuleuksesta.**

Ulkopuolella kaupunkia on seuraa edustanut Rouva C. Ullner **Eläinsuojeluskongressissa Lontoossa v. 1909** ja puheenjohtaja yleisessä **eläinsuojeluskokouksessa Turussa v. 1906.**

Siitä, että seura on ollut tilaisuudessa toimimaan rahallisessa suhteessa verrattain hyvissä oloissa on kiittäminen etupäässä niitä arvoisia henkilöitä, jotka ovat liittyneet seuran jäseniksi, kaupungin valtuustoa, joka nyt kysymyksessä olevana toimikautena on yhteensä 1,400 markalla seuraa avustanut sekä rouva Thyra Jurveliusta ja maanviljelysneuvos A. Lindebäckkiä, jotka ovat lahjoittaneet seuralle, edellinen 500 ja jälkimäinen 100 markkaa.

Seuran jäsenten luku oli vuonna 1909 yhteensä 168 henkeä, joista miehiä 86 ja naisia 82.

Kunniajäsenikseen on seura kutsunut Rouvat Thyra Jurvelius ja Constance Ullner.

Mitä seuran jäsenten lukuun muuten tulee, niin on se lisääntynyt kaupungissa, mutta vähentynyt maaseudulla. Syynä jäsenten luvun vähentymiseen maaseudulla on osaksi ollut, että Suomen Eläinsuojeluyhdistys Helsingissä on perustanut **haaraosastoja** sellaisiin pitäjiin

jotka neljätkymmentä vuotta ovat olleet seuran vaikutuksen alaisina vieläpä likeisessäkin yhteydessä sen kanssa, kuten Hattulan pitäjä, jossa kaikki seuran jäsenet ja asiamies luopuivat haaraosaston perustettua. Toivottavasti mainittu yhdistys nyt tarmokkaasti — kaukaisesta olinpaikastaan huolimatta — on johtava eläinsuojelusaatteen kehitystä edellä mainituilla paikkakunnilla, joissa se nyt vapaaehtoisesti on ottanut ylijohdon. Epäilemättä on se siinä onnistuva, ellei, innostuksen, varojen ja ennen kaikkea eläinlääkäriin puute tule lamauttamaan osastojen työtä.

Niistä kunnianosotuksista, jotka ovat tulleet seuran hyväksi mainittakoon lopuksi, että seuran puheenjohtaja on kutsuttu **Helsingin Eläinsuojeluyhdistyksen kunniajäseneksi** sekä saanut vastaanottaa mainehikkaan eläinsuojeluseuran „**Föreningen till Dyrenes Beskyttelse**“ **Norjassa, kunniamerkin hopeassa.**

Seuran **asiamiehistä** maaseudulla mainittakoon lopuksi kiitollisuudella tilanomistaja **Alex. K. Ehrnrooth**, joka innokkaasti on toiminut seuran hyväksi hankkimalla uusia jäseniä seuraan Lammen pitäjässä, vieläpä Helsingissäkin.

Hämeenlinnan Eläinsuojelusseuran jäsenet.

Kunniajäsenet:

Rouva Constance Ullner.

Rouva Thyra Jurvelius.

Rouva Emelie Alléen.

Pysyväiset:

Andersson, A., tilanomistaja.
 Cannelin, T., metsänhoitaja.
 Ehrnrooth, C., kenraaliluutnantti.
 Höijer, A., eläinlääkäri.
 Jansson, A., tuomari.
 Junnelius, G., rovasti.
 Lindebäck, A., maanviljelysneuvos.
 Lindebäck, Elli, rouva.
 Lönnholtz, Otto, tilanomistaja.
 Lönnholtz, A., rouva.
 Lönnholtz, Verner, tilanomistaja.
 Lönnholtz, Natalia, rouva.
 Munck, C., vapaaherra.
 Palmroth, A., rouva.
 Paloheimo, H. G., tilanomistaja.
 Standertskjöld, H., eversti.

Vuosijäsenet:

Aakkula, H., opettajatar.
 Aalto, Aina, kauppias.
 Aarnio, Hilda, neiti.
 Andelin, Aug., tilanomistaja.
 Andersson, V., puutarhuri.
 Anthoni, E., tohtori, lääkäri.
 Anthoni, E., rouva.
 Appelqvist, B., kornetti.
 Appelqvist, D., rouva.
 Backmansson, K., pankinjohtaja.
 Backmansson, H., rouva.

Bergroth, Edv., apteekkari.
 Björkbom, K. F., kauppias.
 Blomqvist, A., rouva.
 Blåfield, H., läänin registraattori.
 Blåfield, Signe, rouva.
 Boije, R. M., neiti.
 Borg, G., tirehtööri.
 Borgström, Arth., kauppias.
 Borgström, Aline, rouva.
 Bremer, M., maanviljelysneuvos.
 Brunström, F., neiti.
 Böök, A. Th., maisteri.
 Böök, Anna, rouva.
 Colerus, T., piirilääkäri.
 Colerus, E., rouva.
 Ehrnrooth, Alex. K., tilanomistaja.
 Ehrnrooth, E., rouva.
 Ehrnrooth, M., kreivinna.
 Ehrnrooth, R., kenraali.
 Eklund, O., neiti.
 Eklöf, H., kansakoulunopettajatar.
 af Enehjelm, G. E., everstiluutnantti.
 af Enehjelm, Hedvig, rouva.
 von Fieandt, K., tohtori, piirilääkäri.
 von Fieandt, E., rouva.
 Fieandt, K., kunnallisneuvos.
 Fieandt, I., rouva.
 Forssell, A., sahanhoitaja.
 Forström, A. J., pankinjohtaja.
 Forström, Helmi, rouva.
 Fredriksson, Fr. J., kauppias.
 Fredriksson, Matilda, rouva.
 von Frenckell, Gunnar, ylioppilas.
 Freymann, S., rouva.
 Gadd, I., pankinjohtaja.
 Gadd, Ingrid, rouva.
 Grönlund, Hanna, rouva.
 Grönlund, Hilja, neiti.
 Hagelberg, M. K., värjäri.
 Hagelstam, A., rouva.
 Haglund, V., apteekkari.
 Haglund, Klara, rouva.
 Halme, A., nahkuri.

Hauru, I., polttimomestari.
 Hauru, S., rouva.
 Hedberg, V., neiti.
 Helenius, A. neiti.
 Hernberg, Rob., pastori.
 Holmén, H., insinööri.
 Holmström, G., privatieri.
 Hultman, G., kenraali.
 Huovila, R., tilanomistaja.
 Hårdh, H. E., maisteri.
 Hägg, Steffan, kauppias.
 Hägg, M., rouva.
 Hämäläinen, K., kansakoulunopettaja.
 Idestam, L., varatuomari.
 Idestam, Naema, rouva.
 Ilmonen, H., kauppias.
 Isaksson, Oskar, kauppias.
 Isaksson, Julia, rouva.
 Isolukkari, M., rouva.
 Itkonen, Antti, faktori.
 Jansson, asemapäällikkö.
 Johansson, Alfa, neiti.
 Jokinen, Onni, palovak.-yht. johtaja
 Jokinen, Alina, rouva.
 Kapari, Elin, kansakoulunopettajatar.
 Karén, A., kauppias.
 Karén, H., rouva.
 Kauppinen, E., tehtailia.
 Kauppinen, Lyydi, rouva.
 Kiuttu, A., tehtailija.
 Kiuttu, Alma, rouva.
 Koskimies, K., tohtori, lehtori.
 Koskimies, Verna, rouva.
 Kurkijärvi, J., tilanomistaja.
 Lampén, S., kansakoulunopettajatar.
 Laurela, Kusti, kirjapainon omistaja.
 Laurela, Hilma, rouva.
 Leisten, O., kuritushuoneenjohtaja.
 Lindberg, Sigr.d, rouva.
 Lindberg, K., talonomistaja.
 Lindevall, Carl, kauppias.
 Lindevall, Hanna, rouva.
 Lindfors, A., musiikkirehtööri.

Lindholm, K. E., kauppias.
 Lindholm, Mimmi, rouva.
 Lundahl, Lilli, neiti.
 Mannerheim, A., kreivinna.
 Mattsson, Emmi, rouva.
 Mesterton, Ernst, lääninkonttoristi.
 Mesterton, Zoë, rouva.
 Mether-Borgström, Ernst, tilanomistaja.
 Mether-Borgström, Bertha, rouva.
 Miettinen, I., rouva.
 Miettinen, Aida, neiti.
 Moberg, J. A., kamreeri.
 Moberg, Emma, rouva.
 Moberg, K., metsänhoitaja.
 Moberg, Ingrid, rouva.
 Nikander, Olga, kansakoulunopettaja.
 Novoschiloff, N., kauppias.
 Novoschiloff, A. L., rouva.
 Nyström, O., kirkkoherra.
 de Pont, A., eversti.
 de Pont, Fanny, rouva.
 Procopé, A. rouva.
 Rancken, Aug., nimismies.
 Renvall, J. T., lääninregistraattori.
 Renvall, Fanny, rouva.
 Rytönen, Enok, kirjakauppias.
 Sack, Emil, teknillinen johtaja.
 Schulman, R., eversti.
 Sivén, O., metsänhoitaja.
 Sivén, rouva.
 Sjöblom, O., postinhoitaja.
 Sjöblom, C., rovasti.
 Sjöblom, rouva.
 Skogster, Felix, kauppias.
 Skogster, Agnes, rouva.
 Skogster, A. Gust., kauppias.
 Skogster, Vera, rouva.
 Sokoloff, V., kauppias.
 Stenroth, K., J., tullinhoitaja.
 Strahow, J., kauppias.
 Ström, A. V., kapteeni.
 Sundgren, B., pankinjohtaja.
 Söderholm, C., kauppamatkustaja.

Söderholm, A., rouva.
Söderlund, B., tohtori.
Tanila, A., pastori.
Thesleff, G., rouva.
Toivonen, R., nahkuri.
Tötterman, L. J., ruununvouti.
Wennerberg, A., pianisti.
Weseloff, F., kauppias.
Weseloff, F., rouva.
Wichmann, T., tohtori, ylilääkäri.
Wichmann, A., rouva.
Wilhelmsson, Anni, rouva.
Willgren, M., rouva.
Willgren, Lylly, neiti.
Willgren, Ella, neiti.
Ölander, Alfr., apteekkari.
Ölander, A., rouva.

Manalan majoille menneet;

Eskilsson, N., toimitusjohtaja.
Borgenström, A. F., insinööri.
Grönlund, J. F., kauppias.
Juvelius, J. H., insinööri.
Forssell, Marie Louise, neiti.
Holmén, Ella, rouva.

**Summittainen yhteenveto Hämeenlinnan Eläin-
suojelusseuran tuloista ja menoista v. 1909.**

Tuloja:

Saldo v:lta 1908	1,727: 06
Valtuustolta viinavaroja	300: —
Jäsenmaksuja	236: —
Myydyistä hevosen nahoista	607: 50
” ” lihoista	420: —
Eläinten päivänä säästölaatoista	27: 15
Korkoja	86: 10
	Yhteensä 3,403: 81

Menoja:

Aikakauskirjoja ja kirjallisuutta	262: 41
Ilmoituksia	36: —
Talteen otettujen hevosten lunastus	105: —
” ” ” hoito, ruoka ja tallit	177: —
” ” ” tappamin. ja nylkem.	130: —
Seuran vakin. ja markkinapoliiseille	180: 50
Poliisikonstaapelien hautausapukassaan	40: —
Pitkäsillan sannoittaminen	2: 50
Jäsenmaksujen ylöskantokustannuksia	29: 40
Arkiston kirjojen sitominen	27: 60
Charlotta Öhrlundille	15: —
Rouva C. Ullnerille edustajapalkkio Lontoossa	50: —
Keinotekoisia pääskysen pesiä	156: 12
Hevosuittolaiturin kunnossa pito	14: —
Diploomin kehykset	22: —
Merkkiä seuran poliiseille	25: —
Sihteerin palkkio	39: —
Sekalaisia menoja	48: 01
Säästö vuodelle 1910	2,044: 27
	Yhteensä 3,403: 81

